

Handläggare
Anna-Lena Albin
Telefon: 08-508 12018

Till
Södermalms stadsdelsförvaltning
2016-09-22

Strategi för Fossilbränslefritt Stockholm 2040

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

1. Som svar på remissen hänvisas till vad som sägs i förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Omedelbar justering.

Margareta Östrand
stadsdelsdirektör

Ylva Navér
avdelningschef

Sammanfattning

Södermalms stadsdelsnämnd har av kommunstyrelsen fått på remiss ett förslag till Strategi för Fossilbränslefritt Stockholm 2040. Kommunfullmäktige har fastställt ett etappmål om att utsläppen av växthusgaser ska vara högst 2,3 ton CO₂e(koldioxidekvivalenter) per invånare år 2020. Fossilbränslefrihet bygger på smarta tekniska lösningar och minskad efterfrågan på energi.

Målet om ett fossilbränslefritt Stockholm 2040 innebär att det framgångsrika arbetet med att minska utsläppen av växthusgaser ska fortsätta och påskyndas. Strategin belyser ett vitt spektrum av utmaningar som staden behöver bemöta för att nå målet om fossilbränslefrihet till 2040. En betydande del av insatserna som måste vidtas till 2040 ligger delvis utanför stadens rådighet. Den långsiktiga strategin inbegriper därmed ett antal utredningsuppdrag i syfte att ändra långsiktiga spelregler i svensk och europeisk lagstiftning.

Södermalms stadsdelsförvaltning anser att denna strategi är en värdefull utgångspunkt i arbetet med att göra staden till en

fossilbränslefri organisation till år 2040 och har inget att erinra mot förslaget.

Bakgrund

Kommunfullmäktige antog i samband med beslut om budget 2015 målet att staden ska vara fossilbränslefri 2040. Etappmålet för år 2020 om högst 2,3 ton koldioxidekvivalenter per stockholmare antogs vid samma tillfälle. Kommunstyrelsen fick samtidigt i uppdrag att tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden ta fram en strategi för delmålet till 2020 samt en färdplan för fossilfrihet till 2040.

Kommunstyrelsen har skickat ut remissen till samtliga stadsdelsnämnder, samtliga facknämnder samt andra berörda bolag.

Ärendet

Strategin för fossilbränslefritt Stockholm 2040 utgör riktlinje för de klimatrelaterade målen i stadens miljöprogram 2016-2019 och för målet om fossilbränslefrihet 2040. Strategin utgör stadens riktlinjer för hur stadens verksamheter ska arbeta på kort och längre sikt för att nå fossilbränslefrihet och identifiera de viktigaste utmaningarna för staden där beslutsunderlag behöver tas fram. Stockholms stad som organisation står för cirka 10 procent av växtgasutsläppen och bör gå före i arbetet genom att vara fossilbränslefritt 2030.

Strategin är uppdelad i tre av miljöprogrammets målområden

- Hållbar energianvändning
- Miljöanpassade transporter
- Resurseffektiva kretslopp

De insatser som läggs fram inom strategin är de som bedöms ge störst reduktion och där stadens nämnder och bolag har störst rådighet och där konsekvenserna i övrigt bedöms som acceptabla. Fossilbränslefrihet bygger på smarta tekniska lösningar och minskad efterfrågan på energi.

För åtgärder till och med 2018 finns i staden en särskild satsning på klimatinvesteringar och strategin med dess stadsövergripande analys av utmaningar och möjligheter ger vägledning kring vilka områden som är prioriterade i fördelningen av dessa medel samt indikerar behov av budgetprioriteringar på längre sikt.

Hållbar energianvändning

Energianvändning inom bebyggelsen står sammantaget för cirka 57 procent av de totala utsläppen i Stockholm. Energianvändningen delas upp i uppvärmning/kyla, el och gas.

Uppvärmning

De dominerande fossila bränslena för uppvärmning i Stockholm är kol följt av fossil olja och plast i avfallet som förbränns vid kraftvärmeverken. Avfallet består idag till närmare 30 procent av plast, vilket är det största fossila inslaget.

El

Trenden går mot att elanvändningen i Stockholm ökar. Samtidigt ligger de svenska hushållens elanvändning under snittet för EU. Vitvaror och övrig hemelektronik kommer att energieffektiviseras med tiden men samtidigt kan mängden teknik som används öka.

Elanvändningen i lokaler och kontor ökar. Det kan bero på att trots energieffektiviseringar som görs i lokaler och kontor används el i allt större utsträckning. Med effektivare utnyttjande av lokalarean ökar också elanvändningen per areaenhet.

Intresset av att producera sin egen el med hjälp av solpaneler har ökat i Sverige. Solelsproduktionen förväntas öka i takt med att regelverken som styr produktionen blir allt mer fördelaktiga.

Miljöeffektiva transporter

Utsläppen från Stockholms vägtrafik domineras av personbilar, men även godstrafiken bidrar med en betydande andel av utsläppen. Utsläppen av växthusgaser från trafiken minskar och det förklaras av att trafikarbetet minskat något de senaste åren men framförallt av energieffektivare fordon och en allt högre andel förnybara drivmedel.

Arbetsmaskiner

Användningen av arbetsmaskiner beräknas vara relativt oförändrade i Sverige fram till 2040. I Stockholm kommer efterfrågan på insatser av arbetsmaskiner vara hög till följd av ökade bygg- och anläggningsarbeten. Utsläppen av växthusgaser från arbetsmaskiner bör kunna minska på samma sätt som från fordon.

Staden har som upphandlare av transport- och servicetjänster goda möjligheter till att driva utvecklingen mot en fossilbränslefri fordonsflotta genom att ställa krav på fordonens miljöprestanda.

Resurseffektiva kretslopp

Ett resurseffektivt kretslopp innebär en ökad hushållning med material och uppkomsten av avfall förhindras.

Allt mer av det vi producerar och konsumerar måste bygga på principen om cirkulär ekonomi.

För att reducera klimatpåverkan behöver de fossila plasterna som används som avfallsbränsle reduceras, både genom att minska på användning av fossila plaster samt arbeta med en ökad återvinning och återanvändning av fossila plaster.

Biogas kan framställas genom rötning av avloppsslam och hushållsavfall var för sig eller i kombination. På det sättet tas restprodukter från Stockholms befolkning tillvara. Staden har som mål att minst 70 procent av Stockholms matavfallska samlas in för produktion av biogas senast 2020.

Insatser som föreslås

Strategin lägger fram beräkningar över de utsläppsreduktioner som krävs för att nå klimatmålen. De insatser som läggs fram inom strategin är de som bedöms ge störst reduktion och där stadens nämnder och bolag har störst rådighet och där konsekvenserna i övrigt bedöms som acceptabla. Nedan redovisas ett urval av de insatser som föreslås:

Hållbar energianvändning

- Staden säkerställer att Fortum värme genomför sitt beslut att avveckla kolanvändningen.
- Staden ska vidta åtgärder för energieffektivisering med 10 procent jämfört med referensåret 2015 inom stadens verksamheter.
- Staden ska utreda möjligheterna att till öka mängden förnybar el som produceras i staden.
- Staden ska vidta åtgärder för att uppnå en egen energiproduktion baserad på solenergi motsvarande 10 procent av elanvändningen.

Miljöeffektiva transporter

- Staden ska vidta åtgärder för att uppnå klimateffektiva transporter i stadens organisation.
- Staden tar fram en handlingsplan för användande av fossilbränslefria arbetsmaskiner
- Staden verkar för styrmedel, lagstiftning och regelverk stödjer en fossilbränslefri transportsektor.

Resurseffektiva kretslopp

- Staden ska utreda möjligheterna till att minska plasten i avfallet som går till förbränning
- Staden ska vidta åtgärder för ökad biogasproduktion

Genomförande

Strategin identifierar den lägsta utsläppningsminskning som ska uppnås. Respektive nämnd och bolagsstyrelse ansvarar för att fastställa, genomföra och följa upp åtgärder som leder till denna utsläppningsminskning. Genom beslut av denna strategi ges ett antal utpekade nämnder bolagsstyrelser ett särskilt genomförandansvar för olika prioriterade insatser. Stadens nämnder uppmanas att nyttja de särskilda medel som finns avsatta för klimatinvesteringar i stadens budget till och med år 2018.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av administrativa avdelningen. Samråd har skett med enheten för stadsmiljö. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen den 13 september, i pensionärsrådet den 12 september och i rådet för funktionshindersfrågor den 13 september.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Södermalms stadsdelsförvaltning anser att denna strategi är en värdefull utgångspunkt i arbetet med att göra staden till en fossilbränslefri organisation till år 2040 och har inget att erinra mot förslaget.

Som konstaterats i rapporten krävs dock ett stort antal strategiskt viktiga utmaningar för fossilbränslefrihet som staden behöver bemöta och bereda underlag till beslut.

Förvaltningen lämnar nedan också några synpunkter på uppdraget utifrån stadsdelsnämndens verksamhet.

Arbetet med hållbar energianvändning och energieffektivisering i lokaler där stadsdelen bedriver verksamheter kan vara en utmaning då lokalerna inte är i stadsdelsförvaltningen ägo. Förvaltningen arbetar med frågorna men är begränsade på grund av detta. Det är lättare att ställa krav vid ny- och ombyggnation.

Med hjälp av investeringsmedel för klimatåtgärder 2016 har förvaltningen planer på att byta ut till LED-belysning i vissa verksamheter så som förskolor, äldreboenden etc. för att få ner energiförbrukningen. Bland annat planeras det att befintlig belysning i lekhuset i Byggartäppan ska bytas ut till LED. Planer finns även på att två utegym inom förvaltningen ska få denna typ av

belysning. En översyn av vitvaror i verksamheterna ska även genomföras och där det behövs ska äldre vitvaror bytas ut till nya mer energieffektiva modeller och på så sätt få ner elförbrukningen. Förvaltningen har även en målsättning att sätta in LED belysning där ny- och ombyggnad sker i förvaltningens lokaler.

En viktig förutsättning för att öka tillgången till biogas är att matavfall i tillräcklig omfattning utsorteras från stadens verksamheter. För att detta ska kunna möjliggöras i praktiken bör staden ha en tydlig strategi för hur andelen insamlad matavfall från stadens verksamheter ska kunna öka. Södermalm har flertalet förskolor i bostadsrättsföreningar i äldre hus där förutsättningen för matavfallsinsamling kan vara en utmaning. Det råder olika praktiska problem vid försök att införa matavfallsinsamling, såsom platsbrist, tillgänglighetsproblem och hygieniska problem. Det är viktigt att vid om- och nybyggnader planera in praktiska och välfungerande system för insamling av matavfall.

Förvaltningen föreslår att detta tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen.

Bilaga

Strategi för Fossilbränslefritt Stockholm 2040